

Euroopa uuring: eestlased kurdavad rohkesti töö kehva tervisemõju üle

Tõnu Vare

Tööinspektsiooni avalike suhete nõunik

Ainult kolmes(!) Euroopa riigis kurtsid inimesed töö kehva mõju tervisele veel rohkem kui Eestis – nii selgus Euroopa elu- ja töötingimuste parandamise fondi neljandast Euroopa töötingimuste uuringust.

Euroopa töötingimuste uuringu raames küsitleti Euroopa Liidu 27 riiki (25 EL-i liikmesriiki ja kaht toona, 2005. aasta sügisel veel kandidaatriiki Bulgaariat ja Rumeeniat). Nende riikide töötajatest koguni 35% väitis, et töö avaldab mõju tervisele. Seega tubli kolmandik kurtis, et igapäevatöö mõjutab tervislikku seisundit.

Töötamise mõju tervisele kurtsid kõige vähem inglased (21%), sakslased (24%) ja hollandlased (25%). Kõige rohkem pani töö tervisemõjude üle kurtma kreeklasi (68%), poolakaid (65%) ja slovake (62%). Lähinaabrid lätlased kurdavad rohkem kui meie (64%), rootslased ja soomlase aga vähem (vastavalt 56% ja 43%).

Et eestlased näevad tööd tervisele niivõrd ohtlikuna, on tõsine signaal meie töötaja töötingimuste ja tööpingete kohta, sest ainult kolmes riigis 31-st oli tervisemõjude üle kurtjaid veel rohkem kui Eestis. Töötamise mõju tervisele või turvalisusele kurtsid kõige vähem inglased (19,1%) ja kõige rohkem horvaadid (51,8%).

MILLE ÜLE KURTSID EESTI TÖÖTAJAD?

Seoses töö mõjuga tervisele märkisid meie inimesed kõige rohkem järgmisi muresid:

- lihasevalu õlgades, kaelas ja/või kätes, jalgades – 43% (autori märge: see näitab, kui oluline on märtsikuust Eestis Tööinspektsiooni algatusel ja eestvedamisel käivitatud raskuste käsitsi teisaldamise info- ja kontrollikampaania, mis keskendub eelkõige transpordi- ja tervishoiusektorile, kus tööinspektsioon katseb kontrollida kokku 200 firmat),
- üldist väsimust – 42%,
- seljavalusid – 40%,
- stressi – 32%,
- peavalu ja ärrituvust – 27%,
- rahutust (muretsemist) – 30%,
- nägemisprobleeme – 25%.

Kõige vähem kurtsid meie töötajad järgmiste terviseprobleemide üle:

- kõhuvalu – 6%,
- südamehaigust – 8%,
- allergiat (löövet) – 8%,
- hingamisraskusi – 11%,
- kuulmis- ja nahaprobleeme – 13%.

VÄSIMUS

Kui tuua võrdlus Eestiga samal ajal EL-i astunud kümne riigi andmetega, siis neis keskmiselt on suurim probleem üldine väsimus (40,7%), järgnevad nahaprobleemid (38,9%), mida Eestis eriti ei kurdeta, ning alles siis lihasevalu (36,2%), mis Eestis on esikohal.

Väsimuse kurtjaid oli kõige vähem Austrias (5,5%) ja Inglismaal (9,1%). Väsimuse osas on EL-is enam kui kümnekordne vahe ja Eesti töötajad oma 42%-ga jäävad probleemsemate riikide esinelikusse.

RAHULOLU TÖÖTINGIMUSTEGA

Kui oma töötingimustega põhitöökohal olid Euroopa Liidu keskmiselt rahul või väga rahul ligikaudu 84% tööta-jaist, siis Eestis oli see protsent 76. Kõige rahulolevamad olid taanlased ja inglased (mõlemad 93%) ja norrakad (93%). Kõige vähem olid töökeskkonnaga rahul kreeklased (60%), rumeenlased (59%) ja türklased (52%). Eestlastest vähem on oma töötingimustega rahul näiteks lätlased (70%) ja leedukad (67%).

TEADLIKKUS OHTUDEST

Laias laastus võib uuringust välja lugeda, et eurooplased, sealhulgas eriti eestimaalased, on hästi informeeritud oma töökohustustega seotud tervise- ja ohutusriskidest. Kui Euroopa Liidu 27 riigis olid ohud hästi teadvustunud 83% elanikel, siis eestlaste seas on olukord isegi parem: ohte teadvustavad 92% vastanuist.

Euroopa Liidus keskmiselt olid oma töötingimustega põhitöökohal rahul või väga rahul ligikaudu 84% töötajast. Eestis oli see protsent 76.

Foto: Daisy Lappard

82% Euroopa Liidu elanikest arvab, et suudab teha sama tööd mis praegu ka 60-aastaselt.

Foto: Daisy Lappard

Kõige rohkem pidasid end riskidest informeerituks soomlased (96%), sakslased ja ungarlased (mõlemad 92%). Kõige vähem teadsid (või olid informeeritud) riskidest türklased (40%), prantslased (69%) ja maltalased (73%).

HAIGUSED

Veerand Euroopa töötajaist on olnud haiged vähemalt korra aastas. Viimasel (küsitlusele eelnenud) kaheteistkümmel kuul puudus töölt terviseprobleemide tõttu 23% EL-i liikmesriikide töötajaist. Eestis on olukord töötajate tervisega nadim kui muudes enam-vähem sama arengutasemega riikides keskmiselt: töölt puudunute protsent on 28. Üllataval kombel oli tervislike probleemide tõttu töölt puudujaid palju rohkem Soomes (45%), Maltal (41%), Hollandis (34%) ja Taanis (33%). Vaevalt on neis arenenud riikides töö mõju tervisele niivõrd määrav, küllap on põhjuseks lähedamad võimalused haigusepuhangu kartuses koju jääda (ilma arstitõendita). Mitmel pool on töötajail võimalus tööandjale sellest teada andes võtta omal soovil välja teatud arv tervispäevi aastas, ilma et oleks vaja arsti tunnistust.

Meeste seas oli haigeid aasta kestel 22%, naistest veidi rohkem – 24%. Kõige haigemad on keskealised, 40–54-aastased töötajad, järgnevad noored, 25–39-aastased, ja alles siis üle 55-aastased. Kuni 20-aastastest puudus haiguse tõttu töölt iga viies.

23 HAIGUSPÄEVA

EL-i liikmesriikides on töötajal keskmiselt 23 haiguspäeva aastas, Eestis vähem – 17. Selle näitajaga jääb Eesti üpris kenasti silma. Kõige vähem oli haiguspäevi töötaja kohta aastas Maltal (9), mis oli ainuke riik, kus see number oli ühekohaline. Hea oli olukord ka Saksamaal (12), Itaalias (15) ja Inglismaal (17).

Meiega sama palju oli haiguspäevi mõneti üllatuslikult kõrge elamis- ja tootmistasemega Luksemburgis, kus sisetajanduse kogutoodang elaniku kohta on Euroopa suurim.

Kõige rohkem päevi aastas puuduti töölt tervise tõttu Portugalis (64,8), Horvaatias (50), Sloveenias (31) ja Prantsusmaal (29).

60. ELUAASTANI EI SUUDA KÕIK SAMA TÖÖD TEHA

Küsimusele “Kas te suudate teha sama tööd mis praegu ka 60-aastaselt?” vastas jaatavalt keskmiselt neli inimest viiest ehk 82% EL-i elanikest.

Meie näitaja (75%) jääb veidi alla kümne koos meiega liitunud riigi töötajate arvamusel (77%). Seda silmas pidades on praegu veel liialt optimistlik tööandjate keskkliidu seisukoht, et pensioniiga peaks Eestis olema 67 aastat, sest iga neljas töötaja arvab juba praegu, et ei suuda tänase pensionieani välja vedada.

Ligi veerand Euroopa Liidu töötajatest (24%) sai ise valida endale sobiva tööaja. Mehed töötasid aga põhikohal 43 tundi, mis teeb naistest 3 tundi nädalas rohkem.

Foto: Daisy Lappard

Ealise vastupidavuse mõttes oldi Eestist pessimistlikumad näiteks Slovakkias (58%), Iirimaal (67%) ja Lätis (72%). Eriti hästi tunnevad end ja loodavad sama tööd teha veel ka 60-aastaselt norralased (96,6% – peaaegu kõik!), hollandlased (95%), taanlased, soomlased (mõlemad 93%) ja rootslased (92%).

NELJANDAST EUROOPA LIIDU TÖÖOLUDE UURINGUST

See uuring on Euroopa poliitikakujundajatele ainuke allikas, mis sisaldab paljude tööelu oluliste näitajate kohta ühtlustatud andmeid. See korvab tõsiasja, et paljudes riikides puuduvad vastavad riikliku tasandi andmed, ning loob aluse rahvusvaheliseks võrdluseks.

Uuringu põhiteemad olid:

- tööaeg,
- tööst tulenevad psühhosotsiaalsed ohud,
- töökorraldus.

Osa alateemade puhul laiendati 2005. aastal uurimisala: lisati juurde küsimusi, mis puudutavad töökohta, ületunni töö määra ning tehtava töö mõtet ja sellest saadavat rahuldust. Samuti muudeti või laiendati küsimusi, mis puudutavad tööl tehnika kasutamist ja tööga seotud koolitust, sest need teemad on muutunud paljude töötajate jaoks üha tähtsamaks.

Mõned nopped uuringust:

- 12% töötajast ütles, et neil on harva või ei ole peaaegu üldse piisavalt aega oma tööülesannete täitmiseks.
- Üle kahe kolmandiku nentis, et nad saavad ise valida oma töötempo ja muuta tööde järjestust.

- 65% vastanutest töötas viis päeva nädalas, 23% aga kuus või seitse päeva.
- 5% töötajast tegi pikemaid tööpäevi kui 48 tundi (Eestis oli niisuguseid töötajaid kümnendik).
- Ligi veerand töötajast (24%) sai ise valida endale sobiva tööaja. Mehed töötasid põhikohal 43 tundi, naised 40 tundi.
- Ligi veerandil töötajast oli ebatüüpiline töösuhe, sama oli peaaegu pooltel uutel töötajatel.
- Kolmandik töötajast leidis, et töö mõjutab nende tervisele negatiivselt.
- 82% küsitlenuist olid oma töötingimustega rahul või isegi väga rahul.
- Igal neljandal töötajal oli naisülemus, meestel küll vaid kümnendikul, naistel aga kahel viiendikul.
- Ligikaudu 23%-l töötajatest oli mõnd ebastandardset liiki tööleping (peamiselt tähtajaline leping). Samas küündis ebastandardsete töölepingute osakaal just hiljuti tööturule astunute hulgas (nende seas, kes on töötanud palgalisel tööl pärast päevases õppevormis õpingute lõpetamist vähem kui neli aastat) peaaegu 50%-ni.
- 30% töötajast ei olnud viimasel kaheteistkümnel kuul saanud täiendus- või lisakoolitust tööandja kulul.
- 46% töötajast töötasid arvatiga vähemalt veerandi oma tööajast.
- Umbes 5% töötajatest väitis, et nad on saanud viimase aasta vältel tunda vägivalda, enda kui nõrgema ärakasutamist või ahistamist.

Euroopa elu- ja töötingimuste parandamise fondi neljanda Euroopa töötingimuste uuringu ingliskeelsed materjalid leiata aadressilt <http://www.eurofound.europa.eu/>. ■